

Наталія Кондратенко

ORCID 0000-0002-9589-7716,

доктор філологічних наук, професор,

професор кафедри прикладної лінгвістики,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Любов Завальська

ORCID 0000-0002-6922-5844,

кандидат філологічних наук, доцент, докторант,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

САКРАЛІЗАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТСЬКОГО ДИСКУРСУ У ПРОМОВАХ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНЬКОГО 2019–2022 РОКІВ

У статті представлено лінгвістичне дослідження політичного дискурсу та розглянуто лінгвістичні особливості президентських промов Володимира Зеленського. Увага приділяється жанрам ритуального дискурсу – вітання, некрологу та інавгураційній промові, а також мовленнєвому жанру публічного звернення. Предметом аналізу став прояв кореляції політичного та релігійного дискурсів, зокрема в аспекті актуалізації лексем релігійної семантики. Джерельною базою слугували тексти президентських публічних промов та звернень Володимира Зеленського. Виявлено специфіку кореляції релігійного та політичного дискурсу в президентських промовах періоду російсько-української війни. Мета – визначити специфіку кореляції релігійного і політичного дискурсу в президентських промовах Володимира Зеленського. Дослідження базується на методах лінгвістичної прагматики, що призвело до вивчення мовленнєвих жанрів президентської риторики.

Доведено, що в президентській риторичі Володимира Зеленського актуалізовано заперечення ролі лідера-Божества та представлено імідж президента як «людини з народу». Зафіксовано, що наближення президентського і релігійного дискурсу здійснено в мовленнєвих ритуальних жанрах інавгураційної промови, привітання і некрологу. Семантика ритуальних текстів пов'язана з християнськими, мусульманськими і іудейськими святами, проте домінують тексти, адресовані християнам. Зasadничим концептом президентських промов, що репрезентують наближення до релігійного дискурсу, є БОГ, вербалізований через лексеми *Господь*, *Христос*, *Богородиця*, *Оранта*. Репрезентовано перетин президентського і релігійного дискурсу за допомогою вживання інтертекстуальних елементів – цитат з релігійних текстів, зокрема Святого письма.

Ключові слова: президентська риторика, політичний дискурс, президентський дискурс, релігійний дискурс, ритуальний жанр.

Постановка проблеми. Політичне лідерство передусім представлено у політичних промовах очільників держави – президентів, прем'єр-міністрів, канцлерів. В Україні, як і в більшості європейських держав, ця функція належить президентові, тому саме його діяльність перебуває в центрі уваги як компонент державного іміджу. Публічні виступи президента повинні віддзеркалювати засадничі принципи внутрішньої і зовнішньої політики, мати потужну впливову силу на адресатів та визначати лідерські якості президента. Тексти президентських виступів створюють фахівці, які враховують основні параметри вербаль-

ного впливу й прогнозують реакцію потенційних адресатів. Президентська риторика охоплює тексти усних промов, ритуальних звернень, офіційну письмову комунікацію, інтерв'ю і пресконференції, тобто різноманітні жанри президентського дискурсу. Особливе місце належить політичним промовам, виголошеним під час кризових ситуацій, оскільки вони скеровані на консолідацію нації та підтримання політичного іміджу президента. З огляду на це в центрі нашої уваги постали тексти промов Володимира Зеленського періоду його президентської каденції (2019–2022 роки). Фокус уваги зосереджено на наблизення політичного та релігійного дискурсів, репрезентованого в президентській риторичі.

Мета наукової розвідки – визначити специфіку кореляції релігійного і політичного дискурсу в президентських промовах Володимира Зеленського.

Мета ґрунтувалася на розв'язанні таких **завдань**: виявити особливості президентського дискурсу як різновиду політичного; схарактеризувати основні мовленнєві жанри президентського дискурсу; визначити ритуальні жанри як спільні для політичного і релігійного дискурсів; проаналізувати мовні маркери релігійного дискурсу в президентській риторичі В. Зеленського.

Методи дослідження ґрунтувалися на поставлених завданнях: метод дискурсивного аналізу використано задля визначення особливостей політичного і релігійного дискурсів; метод лінгвопрагматичного аналізу прислужився у визначенні мовленнєвих жанрів політичного дискурсу; метод лінгвостилістичного аналізу вжито щодо вивчення особливостей стилістичного навантаження мовних одиниць у президентській риторичі; метод зіставного аналізу залучено до вияву кореляції політичного і релігійного дискурсів у промовах В. Зеленського.

Джерельна база дослідження охоплювала тексти промов Володимира Зеленського за 2019–2022 роки, розміщені на офіційному сайті президента України (режим доступу).

Ступінь дослідження проблеми в науці. У сучасній лінгвістиці президентський дискурс потрактовують як один із виявів політичного дискурсу, мета якого – боротьба за владу. Політичний дискурс переважно вивчають в аспектах політичної метафорики та перифрастики (Х. Дацишин, М. Степаненко), лінгвоперсонології (І. Голубовська, Н. Петлюченко, Л. Славова), лінгвопрагматики (О. Билінська, Л. Стрій). У польському мовознавстві політичний дискурс висвітлено в аспекті мовленнєвих жанрів (Ж. Сладкевич, Р. Шимуля), у німецькому мовознавстві актуалізовано маніпулятивні параметри політичного дискурсу, зокрема реалізація вербальної агресії (Х. Куссе, К. Шлунд). Українські лінгвісти зосереджують увагу на зіставних аспектах дослідження політичного дискурсу та на специфіці реалізації мовленнєвих жанрів політичного дискурсу, зокрема і в президентській риторичі. Поняття президентського дискурсу в українській лінгвістиці ще набуло комплексного витлумачення й потребує дефініювання.

Викладення основного матеріалу. Президентський дискурс витлумачено як вияв політичного, комунікативна мета якого – представлення політичної особистості лідера держави через вербальну комунікацію з іншими політичними лідерами, населенням і опонентами. О. Добош та С. Альбота визначають президентський «субдискурс» у межах політичного дискурсу і наголошують, його основними характеристиками «є стратегічність, всеосяжність і публічність» [2, с. 53]. На думку Т. Чернишової, мовець-президент «створює систему інтерпретації політичної реальності від імені держави, пропонуючи таким

чином офіційну ідеологію та визначаючи для адресатів політично правильну діяльність» [9, с. 149]. Юлія Денисюк, наголошуючи на різних підходах до вивчення президентського дискурсу, пропонує аналіз за чотирма вимірами:

- 1) комунікативний вимір – взаємодія суб'єктів мовленнєвої діяльності в соціальних ситуаціях;
- 2) когнітивний вимір – передавання знань, інформації й уявлень;
- 3) мовний вимір – використання мовних засобів;
- 4) жанровий вимір – реалізація мовних жанрів у жанровому просторі президентського дискурсу [1, с. 196]).

А. Прокопенко визначає президентський дискурс як різновид політичного, що становить «мисленнєво-комунікативний процес і результат» [7, с. 6]. Зважаючи на це, дослідження президентського дискурсу як вияву політичного доцільно здійснювати передусім у лінгвопрагматичному аспекті, зокрема зосереджуючись на мовленнєвих жанрах президентської риторики.

Вагому частину президентського дискурсу становлять тексти ритуальних промов, підготовлені спічрайтерами до релігійних і державних свят, а також усні форми репрезентації президентської риторики – виступи і звернення. Саме в ритуальних мовленнєвих актах спостерігаємо наближення президентського і релігійного дискурсів. Н. Одарчук і Н. Приварська визначають релігійний дискурс у такий спосіб: «це органічна єдність усіх мовленнєвих актів, зміст яких відносять до сфери релігії, ситуативного та культурного контекстів, у яких здійснюються ці мовленнєві акти, а також єдність усіх зафіксованих текстів релігійного змісту» [5, с. 45]. Загалом явище «прозорості меж» між політичним та іншими типами дискурсів належить до характерних ознак першого, відповідно це стосується і президентської риторики. Наближення політичного і релігійного дискурсів зумовлено і стереотипним сприйняттям політичної влади як надлюдської сили, визначеної надприродними силами.

У демократичних державах певні стереотипи сакралізації політичних лідерів мають місце поміж іншим у політичній комунікації. У політичній риторичі Володимира Зеленського мінімізація цієї сакралізації була актуалізована в першому виступі – в інавгураційній промові: *Ми збудуємо країну інших можливостей. Де всі рівні перед законом, де є чесні та прозорі правила гри. Одні для всіх. А для цього до влади повинні прийти люди, які будуть служити народу. І я дуже хочу, щоб у ваших кабінетах не було моїх зображень. Бо Президент – не ікона, не ідол, Президент – це не портрет. Повісьте туди фотографії своїх дітей і перед кожним рішенням дивиться в очі їм* (В. Зеленський. Інавгураційна промова, 20 травня 2019). Вживання лексеми «ікона», що в християнській традиції є номінацією зображення святих, використано з метою заперечення потенційної сакралізації президента. Наголошуючи на прагненні десакралізації особи президента, Володимир Зеленський прагне позбутися своїх зображень у кабінетах чиновників, але водночас розмежує політичний і релігійний дискурс у своїй подальшій діяльності. Загалом порівняння зображення президента з іконою варто розглядати як метафору релігії [3, с. 27], що визначає особливості перетину президентської риторики і релігійного дискурсу. На думку фахівців, «оскільки президент країни сприймається більшістю населення як символ нації, то він зобов'язаний відігравати важливу політико-релігійну роль, не тільки як політичний лідер країни, але і як своєрідний священнослужитель державного культу» [2, с. 56]. Утім, саме президентська риторика Володимира Зеленського скерована на нівелювання ролі лідера-божества, що відповідає

основним іміджевим характеристикам президента як «простої людини з народу», а не «обранця Бога».

Основним мовленнєвим жанром, у якому реалізовано такий перетин стають привітання – «вітання від імені політичного лідера або політичної сили (партії, організації) з нагоди свята або урочистої події» [8, с. 87]. Насамперед взаємодія політичного і релігійного дискурсів представлена у привітаннях з релігійними святами різних конфесій – християн, мусульман, іудеїв, напр.: *Сердечно вітаю вас із величним святом – Ханукою. Усі вісім святкових днів віруючі іудеї запалюватимуть на менорі ханукальні свічки, світло яких символізує незламність людського духу, віру в перемогу над незгодами, торжество добра і справедливості* (Вітання Президента іудеям України, 28 листопада 2021). Комунікативна інтенція в цьому разі актуалізує витлумачення України як багатоконфесійної, але світської держави. У привітаннях Володимира Зеленського періоду російсько-української війни актуалізовано консолідаційну стратегію, що передбачає заклики до єдності народу та констатацію участі всіх релігійних конфесій у захисті країни, напр.: *Сердечно вітаю вас з нагоди свята Рамазан-Байрам, що знаменує завершення посту та місяця особливої молитви. (...) На захист Батьківщини стало усе наше багатонаціональне суспільство. Мусульманська спільнота пліч-о-пліч з представниками інших етносів і віросповідань мужньо дає відсіч російському агресору* (Вітання Президента мусульманам України, 2 травня 2022 року). Привітання з найважливішими святами мусульман та іудеїв містять стислу характеристику урочистості та привітання адресатам. Привітання мусульманам та іудеям мають яскраві риси ритуальних текстів, в них домінує релігійний дискурс, хоч мовцем і є президент.

Привітання з християнськими святами, зокрема православними, незважаючи на віддільність релігії від політики, значно відрізняються. Насамперед це більша кількість релігійних свят (Великдень, Різдво, Покрова Богородиці тощо), а також звернення до християн східного і західного обряду. За змістом у таких привітаннях домінує не релігійний дискурс, а політичний, напр.: *Російська армія зробила цей Великдень червоним не тільки формально в календарі, а й червоним від крові. Християни такого б не зробили, маючи можливість встановити мир. Тож тримати свічку в руках у храмі ще не означає бути християнином. Їсти або навіть святити паски щороку – цього також замало, щоб бути людьми, щоб бути християнами. Православний світ побачив, що для Росії Великдень нічого не означає* (Звернення Президента України, 25 квітня 2022 року). Крім традиційних структурно-семантичних компонентів (констатації урочистості та оптативу), у привітаннях з християнськими святами президент окреслює політичну ситуацію, вказує на роль релігійної спільноти у сьогоденні та наголошує на релігійній символіці.

Крім мовленнєвого жанру привітання, перетин з релігійним дискурсом фіксуємо і в інших ритуальних жанрах, зокрема в некрологах, напр.: *З глибоким сумом дізналися про смерть Її Величності Королеви Єлизавети II. Від імені українського народу висловлюємо щирі співчуття королівській родині, всьому Сполученому Королівству та країнам Співдружності у зв'язку з цією непоправною втратою. Наші думки та молитви з вами* (Володимир Зеленський, 9 вересня 2022). На лексичному рівні цей перетин маркований вживанням слова «молитва», що вказує на певні дії релігійного характеру – звернення до Бога. Лексеми, що належать до тематичної групи «релігія» трапляються переважно з ритуальних текстах, проте деякі з них утворюють концепти, спіль-

ні для президентського і релігійного дискурсів. Стрижневим концептом, що об'єднує президентський і релігійний дискурс, на нашу думку, є концепт БОГ.

П. Мацьків, аналізуючи концептосферу БОГ в українській картині світу, зазначає: «Розгляд концепту БОГ в акціональному фреймі пов'язаний з виявленням прототипних ситуацій у семантичній опозиції Бог/людина через об'єктивацію таких понять, як святість, праведність/неправедність, добро/зло, через маніфестацію локусного, персонажного виявів Божих діянь, творинь» [4, с. 282]. У президентському дискурсі В. Зеленського ядром концепту стає лексема «Бог», напр.: *Вважається, що цифра сім приносить щастя. Саме стільки сусідів **Бог** дав Україні. Чи приносить це щастя нам? Відповідь сьогодні знає вже весь світ. А краще за інших її знають 78 українських дітей, які загинули від ракет і обстрілів Російської Федерації. Сусіда, який приніс на нашу землю біду та війну. Сусіда, який вочевидь діє без **Бога*** (Виступ Президента України Володимира Зеленського в Сеймі Республіки Польща, 11 березня 2022). При цьому лексеми вжито виключно в текстах, тематично пов'язаних з християнською релігійною традицією, тому концепт також об'єктивовано за допомогою лексем «Господь», «Христос». «Богородиця», напр.: *Ми долаємо темні часи. І в цей світлий день я й більшість із нас – не у світлому одязі. Але ми боремося за світлу ідею. На світлій стороні. І на нашому боці – правда, люди, **Господь** і вище небесне сяйво. Сила заступниці роду людського – **Богородиці** Оранти. Вона наді мною. Вона над нами всіма. Непохитний стовп Церкви **Христової**, непорушний мур головної твердині – Києва, нерушима стіна держави. Допоки є **Оранта**, є Софія, а з нею стоїть Київ, а з ними – вся Україна!* (Звернення Президента України, 25 квітня 2022). Крім вживання лексем, що входять до концептуально-го поля «Бог», у тексті промови актуалізовано і власне український релігійний символ – образ Оранти, що є зображенням Діви Марії з піднятими руками. Саме такий образ наявний в українській релігійній святині – храмі Софії Київської.

Крім актуалізації концепту БОГ, у президентській риторичі Володимира Зеленського наявне й цитування релігійних текстів, зокрема біблійних, напр.: *Давайте пам'ятаю мудрість Нагірної проповіді Христа: **не варто виставляти власну праведність напоказ**. Найсильніша віра – це віра в нашому серці* (Звернення Президента з нагоди Великодня, 18 квітня 2020). Звернення до прецедентних текстів є характерною рисою політичного дискурсу: мовці використовують інтертекстуальні елементи (імена, висловлювання) задля демонстрації власного інтелекту, моральних якостей, підготовленості до комунікації. О. П'єсху наголошує: «Пряме та непряме цитування, ремінісценції збагачують мовлення комунікантів і посилюють аргументацію для переконання більшої кількості потенційних реципієнтів» [6, с. 134]. Здебільшого цитати подаються з атрибуцією: вказується джерело, а цитування є дослівним.

Спічрайтери українського президента вдаються до цього прийому досить часто, а в ритуальних текстах, присвячених релігійним святкам, цитати з Біблії, Корану або відомих релігійних діячів використовують як аргументи на підтвердження позиції мовця, напр.: *Росія залишилася сама. Вже ізольована та буде засуджена за цю війну. **«Кожен, хто підняв зброю проти істини, піднімає її на свою погибель»**, – у Кремлі, схоже, не знають цих слів імама Шамля. Але ці слова повинні знати на Кавказі* (Звернення Президента України до корінних народів Росії, 29 вересня 2022). У такому разі цитати не розпізнаються, тому зазначення джерела є обов'язковим. Інтертекстуальність виконує подвійну роль: з одного боку, є переконливим аргументом для вірян, з іншо-

го боку – демонструє повагу президента для представників різних релігійних конфесій, що належать до українського народу.

Отже, наближення релігійного і політичного дискурсів представлено у президентській риторичі Володимира Зеленського за допомогою лексем, що належать до лексико-семантичного поля «релігія» і президентних текстів.

Висновки. У президентській риторичі Володимира Зеленського вже в інавгураційній промові актуалізовано заперечення ролі лідера-Божества та представлено імідж президента як «людини з народу». Наближення президентського і релігійного дискурсу здійснено в мовленнєвих ритуальних жанрах інавгураційної промови, привітання і некрологу. Семантика ритуальних текстів пов'язана з християнськими, мусульманськими й іудейськими святами, проте домінують тексти, адресовані християнам. Засадничим концептом президентських промов, що репрезентують наближення до релігійного дискурсу, є БОГ, вербалізований через лексеми *Господь, Христос, Богородиця, Оранта*. Перетин президентського і релігійного дискурсу посилений інтертекстуальними елементами – цитатами релігійних текстів, зокрема Святого письма.

Список використаних джерел і літератури:

1. Денисюк Ю. Президентський дискурс як предмет лінгвістичних досліджень. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «філологічні науки»*. 2017. Вип. 1 (13). С. 196–201.
2. Добош О., Альбота С. Релігійний vs президентський дискурс (на матеріалі аналізу прагматичних функцій промов Б. Обама). *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2017. Вип. 12. С. 52–56.
3. Заболотня Г. Владний дискурс сучасної України: особливості легітимації політичної влади на регіональному рівні. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2013. Вип. 20. № 3. С. 26–33.
4. Мацьків П. Концептосфера БОГ в українському мовному просторі. Київ; Дорогобич: Коло, 2007.
5. Одарчук Н., Приварська Н. Структурно-функціональні особливості релігійного дискурсу. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2008. Вип. 5. С. 44–48.
6. П'єцух О. Категорія інтертекстуальності в політичному дискурсі британських парламентських дебатів. *Актуальні питання іноземної філології*. 2017. Вип. 6. С. 123–128.
7. Прокопенко А. Президентський дискурс Барака Обама: когнітивно-комунікативні аспекти: автореф. дис. ... канд. філ. наук. Харків, 2016.
8. Стрій Л. Ритуальні жанри українського політичного дискурсу: структурно-семантичний і лінгвопрагматичний аспекти: дис. ... канд. філол. наук. Одеса, 2015.
9. Чернишова Т. Політичний дискурс президента України Володимира Зеленського: стратегії і тактики мовленнєвого впливу (на матеріалі виступів першого року президентства). *Проблема гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного університету імені Івана Франка*. 2021. Вип. 46. С. 147–156.

References:

1. Denysiuk, Yu. (2017). Prezydentskyi dyskurs yak predmet lnhvystychnykh doslidzhen' [Presidential discourse as a subject of linguistic research]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriya Filolohichni nauky [Bulletin of Alfred Nobel University of Dnipropetrovsk, Series Philological Sciences]*. Vyp. 1 (13). S. 196–201. (in Ukr.).
2. Dobosh, O., Albota, S. (2017). Relihiinyi vs prezydentskyi dyskurs (na materialy analizu prahmatychnykh funksii promov B. Obamy) [Religious vs presidential dis-

- course (based on analysis of pragmatic functions in B. Obama's speeches)]. *Aktualni problemy filologii ta perekladoznavstva [Current Issues of Philology and Translation Studies]*. Vyp. 12. S. 52–56. (in Ukr.).
3. Zabolotnia, H. (2013). Vladnyi dyskurs suchasnoi Ukrainy: osoblyvosti lehytymatsii politychnoi vlady na rehionalnomu rivni [Power discourse of modern Ukraine: features of legitimization of political power at the regional level]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu [Bulletin of Dnipropetrovsk University]*. Vyp. 20 (3). S. 26–33. (in Ukr.).
  4. Matskiv, P. (2007). Kontseptosfera BOH v ukrainskomu movnomu prostori [The concept sphere GOD in the Ukrainian linguistic space]. Kyiv; Drohobych: Kolo. (in Ukr.).
  5. Odarchuk, N., Pryvarska, N. (2008). Strukturno-funktsionalni osoblyvosti relihiinoho dyskursu [Structural and functional features of religious discourse]. *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky [Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka Volyn National University]*. Vyp. 5. S. 44–48. (in Ukr.).
  6. Pietsukh, O. (2017). Katehoriia intertekstualnosti v politychnomu dyskursi brytanskykh parlamentskykh debatuv [The category of intertextuality in the political discourse of British parliamentary debates]. *Aktualni pyttannia inozemnoi filologii [Topical Issues of Foreign Philology]*. Vyp. 6. S. 123–128. (in Ukr.).
  7. Prokopenko, A. (2016). Prezydentskyi dyskurs Baraka Obamy: kohnityvno-komunikatyvni aspekty: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk [Barack Obama's presidential discourse: cognitive-communicative aspects: abstract of thesis for Candidate of Philology]. Kharkiv. (in Ukr.).
  8. Strii, L. (2015). Ritualni zhanry ukrainskoho politychnoho dyskursu: strukturno-semantychnyi i linhvoprahamatychnyi aspekty: dys. ... kand. filol. nauk [Ritual genres of Ukrainian political discourse: structural-semantic and linguopragmatic aspects: PhD thesis]. Odesa. (in Ukr.).
  9. Chernyshova, T. (2021). Politychnyi dyskurs prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho: stratehii i taktiky movlennievoho vplyvu (na materialii vystupiv pershoho roku prezydentstva) [Political discourse of the President of Ukraine Volodymyr Zelensky: strategies and tactics of speech influence (based on speeches from the first year of presidency)]. *Problema humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka [The Problem of Humanities: Collection of Scientific Papers of Drohobych Ivan Franko State University]*. Vyp. 46. S. 147–156. (in Ukr.).

Nataliia Kondratenko, Liubov Zavalska

SACRALIZATION OF PRESIDENTIAL DISCOURSE IN VOLODYMYR ZELENSKYI'S SPEECHES (2019–2022)

The article presents a linguistic study of political discourse and examines the linguistic features of Volodymyr Zelenskyi's presidential speeches. Particular attention is paid to genres of ritual discourse – greetings, obituaries, and the inaugural address – as well as the speech genre of the public address. The analysis focuses on the correlation between political and religious discourses, specifically in the aspect of lexical units with religious semantics. The source base consists of the texts of Zelenskyi's public speeches and addresses. The study identifies the specificity of the correlation between religious and political discourse in presidential rhetoric during the period of the Russian-Ukrainian war. The aim is to determine the particularities of this correlation in Zelenskyi's presidential speeches. The research is grounded in the methods of linguistic pragmatics, which enabled an examination of the speech genres characteristic of presidential rhetoric.

The study demonstrates that Zelenskyi's presidential rhetoric emphasizes the rejection of the leader-as-deity role and constructs the image of the president as «a person of the people». It is established that the convergence of presidential and religious

discourse is realized within the ritual speech genres of the inaugural address, greetings, and obituaries. The semantics of these ritual texts reference Christian, Muslim, and Jewish holidays, although texts addressed to Christians predominate. The foundational concept in presidential speeches that demonstrates proximity to religious discourse is GOD, verbalized through the lexemes. The intersection of presidential and religious discourse is further expressed through the use of intertextual element – quotations from religious texts, including the Holy Scriptures.

Key words: presidential rhetoric, political discourse, presidential discourse, religious discourse, ritual genre.

Отримано: 17.09.2025 р.

УДК 811.161.2'367'373.46

DOI: 10.32626/2309-7086.2025-22.44-55

Наталія Ладиняк

*ORCID 0000-0002-2230-4748,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка*

Тетяна Сукаленко

*ORCID 0000-0002-5107-9914,
доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри мовної підготовки
та соціальних комунікацій,
Державний податковий університет*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СИНТАКСИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

У статті визначено особливості становлення української синтаксичної термінології, розкрито її сучасний стан. Здійснено огляд засадничих праць українських мовознавців ХХ – початку ХХІ століття, які найбільше прислужилися для розбудови граматичної терміносистеми української мови. Встановлено, що українська синтаксична термінологія є динамічною лексико-семантичною системою, розвиток якої зумовлений змінами в синтаксичній теорії, а також позамовними чинниками.

Ключові слова: термін, синтаксис, синтаксична термінологія, терміносистема, Іван Огієнко.

Постановка проблеми. Розвиток сучасної науки зумовлює зміни в термінології. Наукова мова є живою і складною системою, поняттєвий апарат якої постійно оновлюється. Кожна наукова галузь послуговується власною термінолексикою, яка потребує послідовного перегляду й коригування з огляду на поглиблення наукових знань, виникнення нових теорій та напрямів, поповнення тезаурусу, збагачення дослідницького інструментарію.

Дослідження закономірностей формування терміносистем належить до актуальних у сучасній лінгвістиці. Науковці вивчають структуру, семантику, походження термінів, простежують особливості розвитку термінології різних мов, встановлюють шляхи її формування [2; 12; 25].